

Dr. Nina Novak

Prvi razred – nekaj novega, veselega, prelomnega

»V mali vasi so majhne hiše in v vsaki hiši so otroci /... / V tej vasi je lep red.« se glasi začetek pravljice Ele Peroci, Muca Copatarica. Red in pravila, urnik in zvonec, učenje in nič več igre so pogosto predstave o prvem razredu v šoli 21. stoletja, ki sprejema otroke pod svoje okrilje. Prehod iz vrtca v šolo pogosto naplavi stereotipe o prvem razredu, od tega, da učenec mora tekoče brati in se naučiti pisati do konca prvega razreda, do tega, da se v prvem razredu samo sedi v frontalno postavljenem pohoštvu in rešuje delovne zvezke in da se s prvim razredom konča brezskrbno otroštvo. Še več, v stilu Muce Copatarice se vse pogosteje sliši: *»Če ne bo pripravljen, pa bomo odložili šolanje.«*

Pričujoča številka revije Razredni pouk obravnava prehod iz vrtca v šolo in pripravljenost na učenje v prvem razredu, izpostavlja temeljne elemente spodbudnega učnega okolja ter didaktične pristope, ki se navezujejo na pomen formalnega učenja v obdobju med šestim in sedmim letom. Tako kot so se otroci v Muci Copatarici, Špelca, Tine, Tonka, tudi najmlajši Bobek, veselili novih copatov, tako se verjetno tudi otrok veseli šole, je v pričakovanju nečesa lepega, novega, prelomnega. Muca Copatarica je ujela bistvo pomena varnega, spodbudnega, sodelovalnega okolja, ki ga naj šola zagotovi prvošolcu: *»Vsakemu takšne, kot si jih najbolj želi.«* Šola in učitelji v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju naj gradijo na pedagogiki, ki jo otroci poznajo iz vrtca, šolski dan naj bo podoben tistemu v vrtcu (ne zgolj predmetno organiziran pouk in čas za odmor z učenjem na dodeljenih stolčkih in v večini individualno), učitelj/učiteljica in vzgojitelj/vzgojiteljica pa naj otroku v prvem razredu s svojimi strokovnimi odločitvami in delovanjem, dajeta občutek domačnosti na eni strani in na drugi strani vključujočega, sodelovalnega in urejenega okolja. V prispevkih te številke so zbrana teoretična, empirična in izkušnjska spoznanja, ki govorijo v prid temu, da strokovna skrb za kontinuiteto na prehodu iz vrtca v šolo in v prvem razredu preprečuje dramatičnost sprememb za otroka ter premišljeno in načrtno vnaša pristope formalnega učenja: igro, smiselno učenje, timsko delo, sodelovanje, spodbujanje radovednosti in raziskovanja, formativno spremljanje in vključevanje otroka v proces njegovega lastnega učenja. Šola ima vse pogoje za to, da bo otroka naučila brati, pisati, računati, reševati probleme, socialnih veščin, sodelovanja, nastopanja, gibalnih veščin, izvajanja in ustvarjanja vsebin ... medtem ko vrtec ustvari dobro podlago za to učenje, in sicer z razvojem osnovnih spretnosti in predstav, s spodbujanjem spontanega raziskovanja in z zgodnjo stimulacijo možganov. Vsa ugibanja in razglabljanja o tem, ali je prav, da gredo otroci stari 6 let v šolo, o potrebnosti koticov v prvih razredih, o prednostih triletnega spremljanja enega učitelja in časa učenja so nepotrebna, če izhodišče teh razprav ni največja korist otroka. V nasprotnem primeru nismo prišli veliko dlje od srednjega veka, ko je bil pogoj za pristop k poučevanju viteških veščin, da si med jabolkom in kovanecem izbral kovanec¹. Prvi razred je tisti prostor, v katerem so otroci, ki jih zanima svet, v katerem živijo, otroci, ki so pripravljeni tvegati, so pogumni in radovedni in so tisti, ki lahko vsak dan presenetijo. Učitelj pa mora biti na ta presenečenja pripravljen, tudi ko otrok reče: *»Ne potrebujem klobuka, imam dežnik in moj dežnik je lahko balon?«*

N. Novak

¹ O tem piše Bregant, T. (2014). Kdaj je otrok zrel za šolanje?. V: Didakta, let. XXIV, št. 171, str. 28–31.

² Citat iz knjige Ele Peroci: Moj dežnik je lahko balon.